Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Ühtse turu hädaolukorra mehhanism“

(2023/C 157/11)

Raportöör:	Muhterem ARAS (DE/Rohelised), Baden-Württembergi liidumaa parlamendi esimees
Viitedokument:	ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse ühtse turu hädaolukorra mehhanism ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 2679/98 COM(2022) 459 final ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) 2016/424, (EL) 2016/425, (EL) 2016/426, (EL) 2019/1009 ja (EL) nr 305/2011 vastavushindamise, ühtsete kirjelduste vastuvõtmise ja turujärelevalve hädaolukorra menetluste osas, mis on tingitud ühtse turu hädaolukorrast COM(2022) 461 final ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2000/14/EÜ, 2006/42/EÜ, 2010/35/EL, 2013/29/EL, 2014/28/EL, 2014/29/EL, 2014/30/EL, 2014/31/EL, 2014/32/EL, 2014/33/EL, 2014/34/EL, 2014/35/EL, 2014/53/EL ja 2014/68/EL vastavushindamise, ühtsete kirjelduste vastuvõtmise ja turujärelevalve hädaolukorra menetluste osas, mis on tingitud ühtse turu hädaolukorrast COM(2022) 462 final

I. MUUDATUSETTEPANEKUTE SOOVITUSED

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse ühtse turu hädaolukorra mehhanism ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 2679/98

COM(2022) 459 final

Muudatusettepanek 1

Muuta põhjendust 33 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Selleks et tagada ühtse turu hädaolukorra ajal kriisi seisukohast oluliste kaupade kättesaadavus, võib komisjon samuti soovitada, et liikmesriigid võtaksid kasutusele oma strateegilised reservid, võttes nõuetekohaselt arvesse solidaarsuse, vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet.	Selleks et tagada ühtse turu hädaolukorra ajal kriisi seisukohast oluliste kaupade kättesaadavus, võib komisjon samuti soovitada, et liikmesriigid võtaksid kasutusele oma strateegilised reservid, võttes nõuetekohaselt arvesse solidaarsuse, vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet. ***Seejuures tuleb arvesse võtta erinevaid kohalikke ja piirkondlikke vajadusi, nt äärepoolseimate piirkondade, tihedalt asustatud linnade, maapiirkondade või piirialade vajadusi.***

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 2

Muuta artikli 1 lõiget 3 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid vahetavad nii omavahel kui ka komisjoniga korrapäraselt teavet kõigis küsimustes, mis kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse.	Liikmesriigid vahetavad nii omavahel kui ka komisjoni***, Euroopa Parlamendi, Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega korrapäraselt teavet kõigis küsimustes,*** mis kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse.

Motivatsioon

Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel tuleb rakendada paljusid ühtse turu hädaolukorra mehhanismi raames võetud meetmeid. Seepärast tuleks neid vähemalt Euroopa Regioonide Komitee vahendusel teavitada.

Muudatusettepanek 3

Muuta artikli 2 lõiget 8 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Käesolev määrus ei piira liikmesriikide kohustust kaitsta oma julgeolekut ega nende õigust kaitsta muid olulisi riigi funktsioone, sealhulgas tagada riigi territoriaalne terviklikkus ning säilitada avalik kord.	Käesolev määrus ei piira liikmesriikide ***üldist*** kohustust kaitsta oma julgeolekut ega nende õigust kaitsta muid olulisi riigi funktsioone, sealhulgas tagada riigi territoriaalne terviklikkus ning säilitada avalik kord.

Motivatsioon

Selguse huvides tuleb lisada sõna „üldine“, et praktikas säilitada artiklis 16 jj sätestatud vaba liikumise eeskirjad.

Muudatusettepanek 4

Muuta ja täiendada artikli 4 lõiget 3 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Nõuanderühma eesistuja on komisjon, kes tagab ka sekretariaaditeenused. Komisjon võib kutsuda koosolekutel vaatlejana osalema ***ka Euroopa Parlamendi esindaja***, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu 49 osaliste hulka kuuluvate EFTA riikide esindajad, ettevõtjate, sidusrühmade organisatsioonide ja sotsiaalpartnerite esindajad ning eksperdid. Lisaks kutsub komisjon nõuanderühma vastavasisulistel koosolekutel vaatlejana osalema muude kriisi seisukohast oluliste liidu asutuste esindajad.	Nõuanderühma eesistuja on komisjon, kes tagab ka sekretariaaditeenused. ***Nõuanderühma alalised liikmed on ka Euroopa Parlamendi ja Euroopa Regioonide Komitee esindajad.*** Komisjon võib kutsuda koosolekutel vaatlejana osalema Euroopa Majanduspiirkonna lepingu 49 osaliste hulka kuuluvate EFTA riikide esindajad, ettevõtjate, sidusrühmade organisatsioonide ja sotsiaalpartnerite esindajad ning eksperdid. Lisaks kutsub komisjon nõuanderühma vastavasisulistel koosolekutel vaatlejana osalema muude kriisi seisukohast oluliste liidu asutuste esindajad.

Motivatsioon

Euroopa Parlamendi ja Euroopa Regioonide Komitee esindajatel peab olema nõuanderühmas alaline koht, et tagada parlamentaarne kontroll ning kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kes rakendavad ELi õigusakte kohapeal. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on ka need, kes puutuvad otseselt kokku kriiside põhjustatud probleemide ja mõjuga ning saavad neist otse aru anda. Euroopa Regioonide Komitee vahendusel saab nõuanderühmas arvestada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste huvidega.

Muudatusettepanek 5

Muuta artikli 5 lõiget 1 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Iga liikmesriik määrab teabevahetuse keskasutuse, mis vastutab käesoleva määruse raames kontaktide, koordineerimise ja teabevahetuse eest teiste liikmesriikide teabevahetuse keskasutustega ja liidu teabevahetuse keskasutusega. Liikmesriigi teabevahetuse keskasutus koordineerib asjaomaseid riiklikke pädevaid asutusi ja kogub neilt teavet.	Iga liikmesriik määrab ***kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kaasates*** teabevahetuse keskasutuse, mis vastutab käesoleva määruse raames kontaktide, koordineerimise ja teabevahetuse eest teiste liikmesriikide teabevahetuse keskasutustega ja liidu teabevahetuse keskasutusega. Liikmesriigi teabevahetuse keskasutus koordineerib asjaomaseid riiklikke, ***piirkondlikke ja kohalikke*** pädevaid asutusi ja kogub neilt teavet.

Motivatsioon

Kaasata tuleb piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, sest teabevahetuse keskasutustest üksi teabevahetuse tagamiseks ei piisa. Sõltuvalt liikmesriikide poliitilisest ja põhiseaduslikust struktuurist on võimalik kaasata piirkondlikke või kohalikke asutusi.

Muudatusettepanek 6

Muuta artikli 6 lõike 1 punkti a järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
a) ühtse turu valvsusrežiimi ja hädaolukorrarežiimi haldamise pädevusega riiklike ja liidu asutuste koostöö ühtse turu valvsusrežiimi ja hädaolukorrarežiimi ajal kõigis ühtse turu sektorites;	a) ühtse turu valvsusrežiimi ja hädaolukorrarežiimi haldamise pädevusega ***kohalike, piirkondlike,*** riiklike ja liidu asutuste koostöö ühtse turu valvsusrežiimi ja hädaolukorrarežiimi ajal kõigis ühtse turu sektorites;

Motivatsioon

Kaasata tuleb kohalik ja piirkondlik tasand.

Muudatusettepanek 7

Muuta artikli 6 lõike 2 punkti a järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
ülevaade asjaomastest riiklikest pädevatest asutustest, artikli 5 kohaselt määratud teabevahetuse keskasutustest ja artiklis 21 nimetatud ühtsetest kontaktpunktidest, nende kontaktandmetest ning nende rollist ja ülesannetest käesolevas määruses sätestatud valvsusrežiimi ja hädaolukorrarežiimi ajal vastavalt siseriiklikule õiglusele;	ülevaade asjaomastest riiklikest ***ning kohalikest ja piirkondlikest*** pädevatest asutustest, artikli 5 kohaselt määratud teabevahetuse keskasutustest ja artiklis 21 nimetatud ühtsetest kontaktpunktidest, nende kontaktandmetest ning nende rollist ja ülesannetest käesolevas määruses sätestatud valvsusrežiimi ja hädaolukorrarežiimi ajal vastavalt siseriiklikule õiglusele;

Motivatsioon

Kaasata tuleb kohalik ja piirkondlik tasand sõltuvalt liikmesriikide struktuurist.

Muudatusettepanek 8

Täiendada ja muuta artikli 8 lõike 3 punkti c järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
geograafiline piirkond; häire või võimaliku häire mõju ulatus ühtsel turul; mõju konkreetsetele geograafilistele piirkondadele, mis on tarneahela häirete korral eriti haavatavad ja ohustatud, sealhulgas ELi äärepoolseimatele piirkondadele;	geograafiline piirkond; häire või võimaliku häire mõju ulatus ühtsel turul; mõju konkreetsetele geograafilistele piirkondadele, mis on tarneahela häirete korral eriti haavatavad ja ohustatud, sealhulgas ***piirialadele ja*** ELi äärepoolseimatele piirkondadele;

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 9

Muuta artikli 9 lõike 1 punkti a järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kui komisjon teeb nõuanderühma esitatud arvamust arvesse võttes kindlaks artikli 3 lõikes 2 nimetatud ohu olemasolu, kehtestab ta oma rakendusaktiga maksimaalselt kuueks kuuks valvsusrežiimi. Selline rakendusakt sisaldab järgmist: a) kriisi võimaliku mõju hinnang;	Kui komisjon teeb nõuanderühma esitatud arvamust arvesse võttes kindlaks artikli 3 lõikes 2 nimetatud ohu olemasolu, kehtestab ta oma rakendusaktiga maksimaalselt kuueks kuuks valvsusrežiimi. Selline rakendusakt sisaldab järgmist: a) kriisi võimaliku mõju hinnang***, sh piirialade eriolukorra hinnang***;

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 10

Muuta artikli 11 lõiget 5 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Riiklikud pädevad asutused võtavad nõuetekohaselt arvesse halduskoormust, mida teabenõuded võivad tekitada ettevõtjatele, eriti VKEdele, ning hoiavad ***teabenõuded miinimumi*** piires.	Riiklikud pädevad asutused võtavad nõuetekohaselt arvesse halduskoormust, mida teabenõuded võivad tekitada ettevõtjatele, eriti VKEdele, ning hoiavad ***teabenõuete sisu proportsionaalsena ja rangelt artikli 9 täitmiseks vajaliku määra*** piires.

Motivatsioon

Vältida tuleb ettevõtjate tarbetut koormamist.

Muudatusettepanek 11

Muuta artikli 12 lõike 2 punkti a järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Komisjon võib rakendusaktiga nõuda, et liikmesriigid esitaksid artikli 9 lõike 1 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud kaupade kohta järgmist teavet: a) territooriumil olemas olev varu;	Komisjon võib rakendusaktiga nõuda, et liikmesriigid esitaksid artikli 9 lõike 1 kohaselt vastu võetud rakendusaktis loetletud kaupade kohta järgmist teavet: a) territooriumil olemas olev varu ***ja selle asukoht***;

Motivatsioon

Oluline on kontrollida, kus liikmesriigid ladustavad kriisi seisukohast olulisi kaupu, et neid saaks hädaolukorras aegsasti jaotada ka äärepoolsetesse piirkondadesse.

Muudatusettepanek 12

Muuta artikli 12 lõiget 3 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Võttes arvesse varusid, mida ettevõtjad hoiavad või loovad oma territooriumil, annavad liikmesriigid endast parima, et luua lõike 1 kohaselt nimetatud strateegilise tähtsusega kaupade strateegiline reserv. Komisjon toetab liikmesriike nende jõupingutuste koordineerimisel ja ühtlustamisel.	Võttes arvesse varusid, mida ettevõtjad hoiavad või loovad oma territooriumil***, ning territoriaalset tasakaalu, pidades iseäranis silmas saare-, mägi- ja muid äärepoolseid piirkondi,*** annavad liikmesriigid endast parima, et luua lõike 1 kohaselt nimetatud strateegilise tähtsusega kaupade strateegiline reserv. Komisjon toetab liikmesriike nende jõupingutuste koordineerimisel ja ühtlustamisel.

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 13

Muuta artikli 15 lõiget 1 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kui komisjon teeb nõuanderühma arvamust arvesse võttes kindlaks, et ühtse turu hädaolukorrarežiimi on vaja pikendada, teeb ta nõukogule sellekohase ettepaneku. Komisjon teha nõukogule ettepaneku hiljemalt 30 päeva enne selle ajavahemiku lõppu, milleks hädaolukorrarežiim on kehtestatud, juhul kui asjaolude kiireloomulised ja erakorralised muutused ei nõua teisiti. Nõukogu võib ühtse turu hädaolukorrarežiimi pikendada rakendusaktiga, pikendades režiimi korraga maksimaalselt kuue kuu võrra.	Kui komisjon teeb nõuanderühma arvamust arvesse võttes kindlaks, et ühtse turu hädaolukorrarežiimi on vaja pikendada, teeb ta nõukogule sellekohase ettepaneku. Komisjon teha nõukogule ettepaneku hiljemalt 30 päeva enne selle ajavahemiku lõppu, milleks hädaolukorrarežiim on kehtestatud, juhul kui asjaolude kiireloomulised ja erakorralised muutused ei nõua teisiti. Nõukogu võib ühtse turu hädaolukorrarežiimi pikendada rakendusaktiga, pikendades režiimi korraga maksimaalselt kuue kuu võrra. ***Kui seda ei pikendata, aegub ühtse turu hädaolukorrarežiim automaatselt.***

Motivatsioon

Hädaolukorrameetmed peavad olema alati ajaliselt piiratud ja lõppema automaatselt, et vältida kuritarvitusi. Seda mainitakse artikli 14 („Kehtestamine“) lõikes 3, kuid mitte lõpetamist käsitlevas artiklis, mistõttu lisatakse selgitus.

Muudatusettepanek 14

Muuta artikli 16 lõiget 1 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kui liikmesriigid võtavad vastu ja kohaldavad riiklikke meetmeid, et reageerida ühtse turu hädaolukorrale ja selle aluseks olevale kriisile, tagavad nad, et nende meetmed vastavad täielikult aluslepingutele ja liidu õigusele, eriti käesolevas artiklis sätestatud nõuetele.	Kui liikmesriigid võtavad vastu ja kohaldavad riiklikke meetmeid, et reageerida ühtse turu hädaolukorrale ja selle aluseks olevale kriisile, tagavad nad, et nende meetmed vastavad täielikult aluslepingutele ja liidu õigusele, eriti käesolevas artiklis sätestatud ***prioriteetsetele*** nõuetele***, iseäranis mis puudutab Schengeni piirieeskirjade kohaseid meetmeid***.

Motivatsioon

Selleks et ühtse turu hädaolukorra mehhanismi vaba liikumise eeskirjad oleksid praktikas tulemuslikud, peavad need olema Schengeni piirieeskirjade suhtes osaliselt prioriteetsed, vastasel juhul võivad liikmesriigid kehtestada ühepoolseid ja kooskõlastamata piirikontrolle, mis olemuslikult võivad tähendada piiride sulgemist.

Muudatusettepanek 15

Muuta artikli 16 lõiget 2 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kõik piirangud on ajaliselt piiratud ja kaotatakse kohe, kui olukord seda võimaldab. Lisaks tuleks kõigi piirangute puhul võtta arvesse piirialade olukorda.	Kõik piirangud on ajaliselt piiratud***, neid kontrollitakse korrapäraselt*** ja ***need*** kaotatakse kohe, kui olukord seda võimaldab. Lisaks tuleks kõigi piirangute puhul võtta arvesse piirialade olukorda.

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 16

Muuta ja täiendada artikli 16 lõiget 5 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid tagavad, et kõigile mõjutatud sidusrühmadele teatatakse kaupade, teenuste ja inimeste, sealhulgas töötajate ja teenuseosutajate vaba liikumist piiravatest meetmetest enne nende jõustumist. Samuti tagavad liikmesriigid pideva dialoogi sidusrühmadega, sealhulgas teabevahetuse sotsiaalpartnerite ja rahvusvaheliste partneritega.	Liikmesriigid tagavad, et kõigile mõjutatud sidusrühmadele ***ning kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele*** teatatakse kaupade, teenuste ja inimeste, sealhulgas töötajate ja teenuseosutajate vaba liikumist piiravatest meetmetest enne nende jõustumist. Samuti tagavad liikmesriigid pideva dialoogi sidusrühmadega, sealhulgas teabevahetuse ***Euroopa Regioonide Komitee***, sotsiaalpartnerite ja rahvusvaheliste partneritega.

Motivatsioon

Tagada tuleb kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine.

Muudatusettepanek 17

Muuta artikli 19 lõiget 2 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liikmesriik esitab komisjonile avalduse, milles põhjendatakse, miks nimetatud meetme jõustamine on põhjendatud ja proportsionaalne, juhul kui teatatud meetmes ei ole neid põhjusi veel selgitatud. Liikmesriik edastab komisjonile nende ***siseriiklike õigus- ja haldusnormide*** tervikteksti, mis sisaldavad meedet või mida meetmega muudetakse.	Liikmesriik esitab komisjonile avalduse, milles põhjendatakse, miks nimetatud meetme jõustamine on põhjendatud ja proportsionaalne, juhul kui teatatud meetmes ei ole neid põhjusi veel selgitatud. Liikmesriik edastab komisjonile nende ***riigis kohaldatavate asjaomaste õigusnormide*** tervikteksti, mis sisaldavad meedet või mida meetmega muudetakse.

Motivatsioon

Mõnes liikmesriigis võivad piirkonnad vastu võtta oma või täiendavaid eeskirju, seega ei tuleks mainida mitte ainult siseriiklikke õigusnorme, vaid kõiki asjaomases liikmesriigis kohaldatavaid õigusnorme.

Muudatusettepanek 18

Muuta artikli 21 lõiget 2 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid tagavad, et kodanikel, tarbijatel, ettevõtjatel, töötajatel ja nende esindajatel on võimalik taotluse korral saada nende ühtsete kontaktpunktide kaudu pädevatelt asutustelt teavet selle kohta, kuidas nende riiklikke kriisireageerimismeetmeid üldiselt tõlgendatakse ja kohaldatakse. Vajaduse korral kuulub sellise teabe juurde üksikasjalik juhend. Teave sõnastatakse selgelt, arusaadavalt ja mõistetavalt. Teave peab olema ajakohastatud ning seda peab olema kerge elektrooniliste ja kaugvahendite abil kätte saada.	Liikmesriigid tagavad, et kodanikel, tarbijatel, ***kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel,*** ettevõtjatel, töötajatel ja nende esindajatel on võimalik taotluse korral saada nende ühtsete kontaktpunktide kaudu pädevatelt asutustelt teavet selle kohta, kuidas nende riiklikke kriisireageerimismeetmeid üldiselt tõlgendatakse ja kohaldatakse. Vajaduse korral kuulub sellise teabe juurde üksikasjalik juhend. Teave sõnastatakse selgelt, arusaadavalt ja mõistetavalt. Teave peab olema ajakohastatud ning seda peab olema kerge elektrooniliste ja kaugvahendite abil kätte saada.

Motivatsioon

Kõigil peaks olema juurdepääs liikmesriikide ühtsetele kontaktpunktidele. Seda võib hõlbustada piirkondlik tasand. See on eriti oluline piiri- ja äärealadel.

Muudatusettepanek 19

Muuta artikli 22 lõiget 2 järgmiselt:

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Liidu ühtne kontaktpunkt osutab kodanikele, tarbijatele, ettevõtjatele, töötajatele ja nende esindajatele järgmist abi: […]	Liidu ühtne kontaktpunkt osutab kodanikele, tarbijatele, ***kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele,*** ettevõtjatele, töötajatele ja nende esindajatele järgmist abi: […]

Motivatsioon

Tagada tuleb kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine.

Muudatusettepanek 20

Artikli 24 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kui on tekkinud tõsine kriisiga seotud nappus või selle vahetu oht, võib komisjon paluda, et kriisi seisukohast olulisi tarneahelaid esindavad organisatsioonid või nendes tegutsevad ettevõtjad esitaksid talle kindlaksmääratud tähtajaks vabatahtlikkuse alusel konkreetset teavet kriisi seisukohast oluliste kaupade ja nende osade tootmisvõimsuse ja võimalike olemasolevate varude kohta liidus ja kolmandates riikides asuvates tootmisrajatistes, mida nad käitavad, millega nad sõlmivad lepinguid ja millelt nad ostavad tarneid, samuti teavet kõikide asjaomaste tarneahelahäirete kohta.	Kui on tekkinud tõsine kriisiga seotud nappus või selle vahetu oht, võib komisjon paluda, et kriisi seisukohast olulisi tarneahelaid esindavad organisatsioonid või nendes tegutsevad ettevõtjad esitaksid talle kindlaksmääratud tähtajaks vabatahtlikkuse alusel konkreetset teavet kriisi seisukohast oluliste kaupade ja nende osade tootmisvõimsuse ja võimalike olemasolevate varude kohta liidus ja kolmandates riikides asuvates tootmisrajatistes, mida nad käitavad, millega nad sõlmivad lepinguid ja millelt nad ostavad tarneid, samuti teavet kõikide asjaomaste tarneahelahäirete kohta. ***Komisjon tagab, et ettevõtjate, eelkõige VKEde haldus- ja ärikoormus oleks võimalikult väike, et vastamistähtajad oleksid realistlikud ning et nõuete sisu oleks proportsionaalne ja rangelt vajalik.***

Motivatsioon

Vältida tuleb ettevõtjate tarbetut koormamist.

II. **POLIITIKASOOVITUSED**

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle võtta vastu ühtse turu hädaolukorra mehhanism, et tagada tulevastes kriisiolukordades ühtse turu toimimine, sealhulgas isikute vaba liikumine;

2. rõhutab, et COVID-19 pandeemia kontekstis võimaldas ELi koordineeritud tegevus taastada ühtse turu vabadused. Komitee toonitab samuti, et rahvusvahelise õigusega vastuolus olev Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu näitab, kui kiiresti võib tekkida uus kriis;

3. juhib tähelepanu sellele, et kriisidel võivad olla tõsised tagajärjed ühtsele turule. Komitee rõhutab, et tegelemaks kriisist tingitud erinevustega Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil on olulised vajaduspõhised meetmed ning vajaduspõhine ühtekuuluvuspoliitika, mis samadest eesmärkidest lähtudes edendab kriisidele vastupanu võimet;

4. kinnitab oma seisukohta, et eelkõige tuleb kriiside eest kaitsta kaupade, isikute ja teenuste vaba liikumist. Komitee rõhutab piirialade erilist rolli ühtse turu toimimises;

5. rõhutab, et kriiside mõju on iseäranis tuntav Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 174 nimetatud piirkondades, sest need on juba silmitsi oma olukorrast tulenevate probleemidega;

6. on seepärast seisukohal, et ühtse turu jaoks on vaja tugevat üldist ELi kriisiraamistikku, mis täiendaks olemasolevaid ja kavandatavaid sektoripõhiseid eeskirju;

Piirihaldus ühtse turu hädaolukorra mehhanismi raames

7. rõhutab, et kriisiga seotud, eelkõige ühepoolsete ja lühiajaliste piirisulgemiste tõttu kannatavad eelkõige piirialad. See puudutab igasugust piiriülest koostööd sellistes valdkondades nagu haridus, tervishoid ja energia, samuti kaupade transporti, piiriüleseid töötajaid, teenuseosutajaid, aga ka perekondi ja muid inimsuhteid;

8. juhib iseäranis tähelepanu sellele, et kilomeetrite pikkuste ummikute tõttu piiriületuspunktides sarnaneb piirikontroll olemuselt piiride sulgemisele;

9. kutsub seepärast Euroopa Komisjoni üles andma ühtse turu hädaolukorra mehhanismi vaba liikumise eeskirjadele Schengeni piirieeskirjade ees osaliselt prioriteet, et tagada kriisi ajal isikute, teenuste ja kaupade vaba liikumine;

10. kutsub nõukogu üles alustama pärast määruse jõustumist läbirääkimisi kolmandate riikidega ELi välispiiridel, et jõustada vastavad vaba liikumise eeskirjad;

11. viitab sellega seoses oma arvamusele „Schengeni ala muudetud juhtimine“, ([1]) milles kutsutakse üles piirama sisepiirikontrolli rangelt kokku kuni 24 kuuga ja selgitama, miks alternatiivsed meetmed ei ole asjakohased;

12. kutsub ühtlasi nõukogu tungivalt üles lõpetama Euroopa piiriülese mehhanismi loomise blokeerimise, et piiridel saaks hõlpsasti rakendada valitsustevahelisi lahendusi;

Ühtse turu hädaolukorra mehhanism piirkondlikust vaatenurgast

13. peab üldiselt tervitatavaks ettepaneku kohapõhist lähenemisviisi ning selle keskendumist reisimisele ja äritegevusele. Samal ajal nõuab komitee hädaolukorra mehhanismi suuremat territoriaalset suunitlust, et tagada mehhanismi tõhusus kohapeal;

14. nõuab sellele tuginedes Euroopa Regioonide Komitee esindajate alalist kaasamist nõuanderühma;

15. nõuab lisaks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamist teabevahetuse keskasutuste kavandamisse ning võrdset juurdepääsu liikmesriikide ühtsetele kontaktpunktidele ja liidu ühtsele kontaktpunktile;

16. tuletab meelde, et kriisi seisukohast (potentsiaalselt) olulised kaubad on ühtsel turul ebaühtlaselt jaotunud. Komitee rõhutab tungivat vajadust Euroopa reaalse solidaarsuse järele, et tagada selliste kaupade jaotamine tugevalt mõjutatud piirkondadesse. Seoses sellega väljendab komitee heameelt ekspordipiirangute keelu üle;

17. teeb ettepaneku sõnastada asjaomased määratlused ja kriteeriumid kogu ettepaneku ulatuses sidusamalt ning võtta selles kontekstis rohkem arvesse piirkondlikke muresid;

Ühtse turu hädaolukorra mehhanismi juhtimine

18. rõhutab sellega seoses, et vaja on täpsustada individuaalseid määratlusi, et saavutada õiguskindlus ja selgitada, millistel tingimustel ja asjaoludel ning milliste kriiside puhul tuleb hädaolukorra vahendit kasutada;

19. väljendab heameelt kavandatud valgusfoorisüsteemi üle, mis hõlmab kolme etappi – erandolukorra plaanimine, siseturu järelevalve ja ühtse turu hädaolukord –, et paremini kriise ennetada, nendeks valmistuda ja neid ohjata;

20. väljendab suurt heameelt selle üle, et keskendutakse liikmesriikidevahelisele teabevahetusele, kommunikatsioonile ja koordineerimisele, ning julgustab looma tulevaste kriiside jaoks ühise veebipõhise teabe edastamise vahendi, nagu „Re-open EU“ COVID-19 pandeemia ajal;

21. rõhutab vajadust tagada vastastikune täiendavus ja sidusus valdkondlike ja muude üldeeskirjadega, eelkõige Schengeni piirieeskirjadega, et mitte suurendada õiguslikku ebakindlust;

([1]) Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Schengeni ala muudetud juhtimine“ (COR-2022-01129-00-01) (ELT C 498, 30.12.2022, lk 114).

22. tuletab meelde subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet ning märgib, et komisjoni ettepanek on väga kaugeleulatuv. Seepärast rõhutab komitee, et oluline on tagada mehhanismi rakendamisel piisav kontroll ja läbipaistvus, muu hulgas selleks, et kontrollida ja kompenseerida komisjonile antud volituste võimalikku ulatuslikku laiendamist. Komitee märgib, et seda on võimalik saavutada ainult selgete ja üheselt mõistetavate kriteeriumide ja kvantifitseeritavate künniste abil koos nõuetekohase menetlusega, mis tagab mitte ainult liikmesriikide ja Euroopa Parlamendi, vaid ka riiklike ja piirkondlike parlamentide kaasamise;

23. rõhutab, et kõik hädaolukorrameetmed peavad tagama tööõiguse ning põhiõiguste, sealhulgas sotsiaalsete, töötajate ja ametiühingute õiguste tulemusliku jõustamise ja täieliku järgimise;

24. nõuab, et vaadataks läbi tarneahelate järelevalve, ettevõtjatelt teabe kogumise ja prioriteetsete tellimuste täitmise kohustuse vajalikkus ja proportsionaalsus, sest just kriisi ajal peaks ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate lisakoormus olema väike – vähemalt tuleks pikendada lühikesi vastamistähtaegu;

25. väljendab heameelt strateegilise tähtsusega toodete vastavushindamise kiirendamise üle. Komitee teeb ettepaneku laiendada seda teistele tooterühmadele;

26. kutsub Euroopa Komisjoni üles muutma ühishanked läbipaistvaks ja tegema järeldused vigadest, mis tehti COVID-19 vaktsiinitootjatega lepingute sõlmimisel;

27. väljendab lõpetuseks heameelt hiljutiste arutelude üle, millel käsitleti Euroopa strateegilise autonoomia tugevdamist kriisist sõltumatult, ja ootab huviga Euroopa Komisjoni seadusandliku akti eelnõu kriitilise tähtsusega toorainete kohta. Sellega seoses kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles lisama oma seadusandliku akti eelnõusse komitee arvamuses „Kriitilise tähtsusega toorainete tegevuskava“ ([2]) esitatud ettepanekud.

Brüssel, 8. veebruar 2023

Euroopa Regioonide Komitee
president

Vasco ALVES CORDEIRO

([2]) Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kriitilise tähtsusega toorainete tegevuskava“ (COR-2020-04292-00-01) (ELT C 175, 7.5.2021, lk 10).